

KÖNYVTÁRI TREND/ JELENTÉSEK

2015-2022 / 2023/ 5.

KÖNYVTÁRI
RENDEZVÉNYEK:
PROGRAMOK,
KÉPZÉSEK

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

A KÖNYVTÁRI RENDEZVÉNYEK

BEMUTATJUK A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK ÉS KÉPZÉSEK
VÁLTOZÁSAIT AZ ORSZÁGOS KÖNYVTÁRI STATISZTIKA ALAPJÁN.

A jelentés három alponthoz ismerteti a könyvtári rendezvényekhez kapcsolódó trendek alakulását:

1. A könyvtári programok, képzések számának alakulása;
2. A könyvtári eseményeken részt vevők számának alakulása;
3. Rendezvénytípusok a könyvtárban.

1. A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK, KÉPZÉSEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

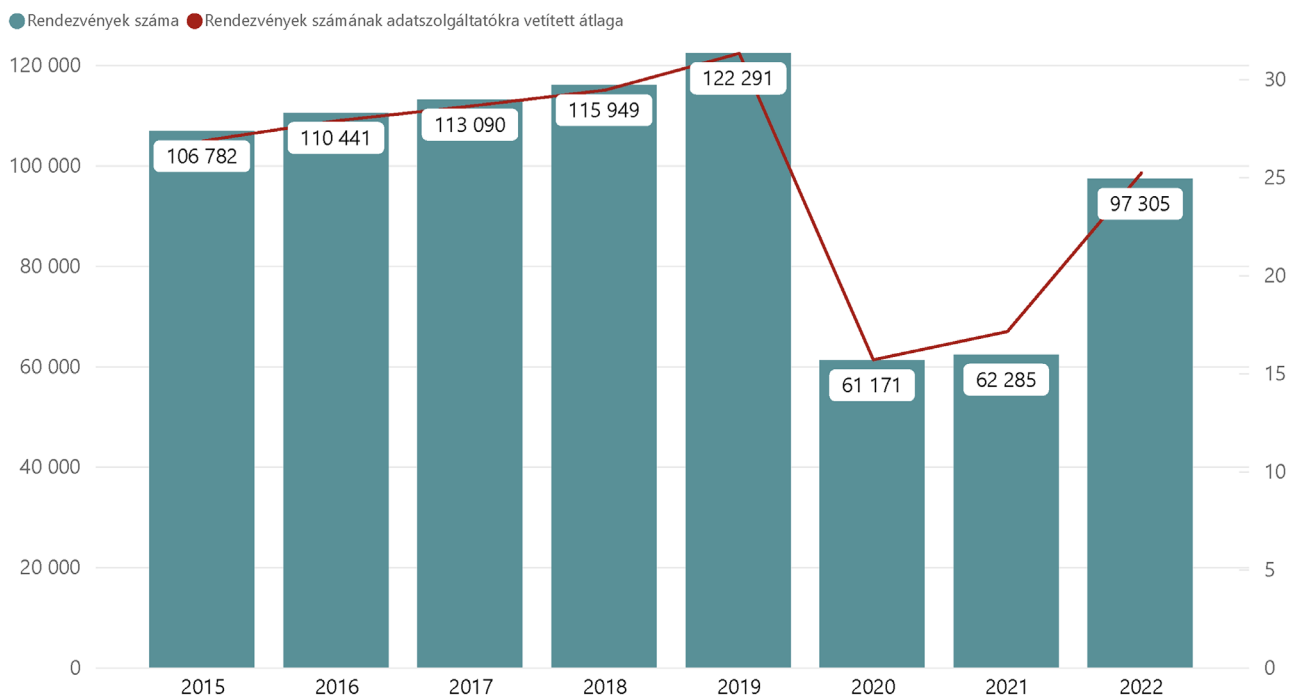
A könyvtárak napjainkban egyre jobban közösségi térként, könyvtári események helyszínékként is funkcionálnak, ahol a látogatók a dokumentumok mellett változatos kulturális programkínálattal találkozhatnak. A könyvtári rendezvények és azok résztvevőinek számát a statisztika 2006 óta méri. A könyvtári statisztikai adatlap útmutatója¹ szerint könyvtári rendezvény a könyvtár által szervezett, saját tereiben vagy külső helyszíneken saját forrásból megvalósított esemény. Az akár többnapos, de egybefüggően megtartott, azonos című vagy témájú rendezvények (például konferencia, vándor

dorgyűlés stb.) egy programnak veendő, viszont külön számítandók az időközönként megrendezett, közös címen futó sorozat programjai, például a nyolc alkalomból álló foglalkozássorozat. A jelentésben a könyvtári rendezvény és a könyvtári esemény fogalmat szinonimaként, gyűjtőfogalomként használjuk. A 2022. évi országos statisztikai adatlaphoz igazodva a rendezvényeket két típusra, könyvtári programra és képzésre bontjuk, ahol ezt a rendelkezésre álló adatok lehetővé teszik.

A könyvtári programok és képzések, tréningek száma 2015-től 2019-ig folyamatosan növekedett. Míg 2015-ben mintegy 107 ezer könyvtári rendezvényen vehettek részt az érdeklődők, addig 2019-re ez a szám több mint 15 ezer rendezvénnyel nőtt (122 291 eseményre). 2020-ban és 2021-ben a pandémia miatt az online programok és képzések is beleszámítottak a rendezvények számába. Ennek ellenére az események száma a korábbi éveknek kevesebb mint a felére csökkent, 61 171-re (1. ábra). 2021-ben az előző évhez képest 1114 eseménnyel tartottak meg többet, 2022-re viszont már egy jelentős, 36%-os emelkedés látható.

¹ Az OSAP 1442 2020 útmutatója szerint: https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/statkiv20vegl_0_0.doc

A KÖNYVTÁRI RENDEZVÉNYEK (PROGRAMOK ÉS KÉPZÉSEK, TRÉNINGEK) SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

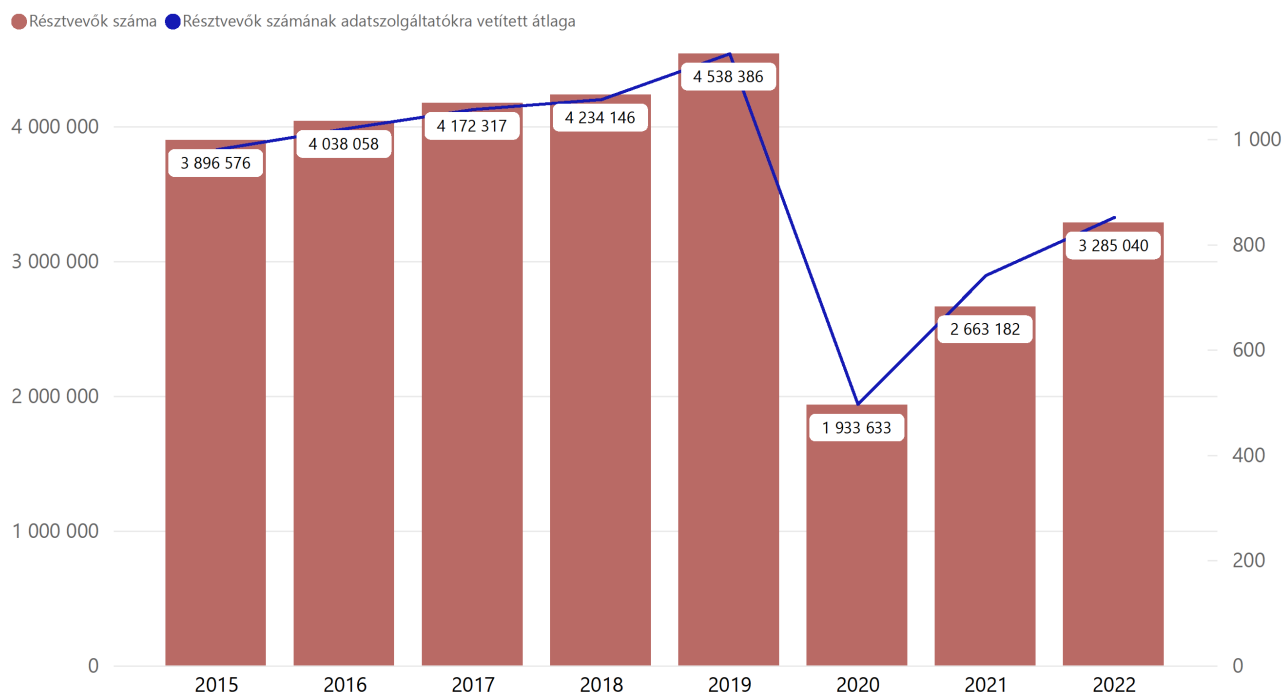
1. ábra: A könyvtári rendezvények (programok és képzések, tréningek) számának alakulása

2. A KÖNYVTÁRI ESEMÉNYEKEN RÉSZT VEVŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

A könyvtári események számának emelkedése bővülést hozott az egyes települések kulturális kínálatában a 2015-től 2019-ig tartó időszakban. Ekkor nemcsak az események száma, hanem az azokon részt vevők száma is dinamikusán növekedett. Az országban 2015-ben még mintegy 3,9 millió fő vett részt könyvtári rendezvényen, 2019-ben már több mint 4,5 millióan tettek így. 2020-ban a kényszerű zárvatartás

és a járványügyi óvintézkedések (például távolságtartás) miatt nagyrészt csak online térben lehetett rendezvényeket tartani. Annak ellenére, hogy ebben az évben a résztvevők számába az online programokat, képzéseket választók is beletartoztak, a látogatók száma így is nagymértékben csökkent (2. ábra). 2021-ben viszont ismét emelkedni kezdett a résztvevők száma (megközelítette a 2,7 millió főt), és ez a növekedési tendencia (helyreállítódás) tavaly is folytatódott – ekkor már összesen közel 3,3 millió résztvevőt regisztráltak a könyvtári rendezvényeken.

A KÖNYVTÁRI RENDEZVÉNYEKEN RÉSZT VEVŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

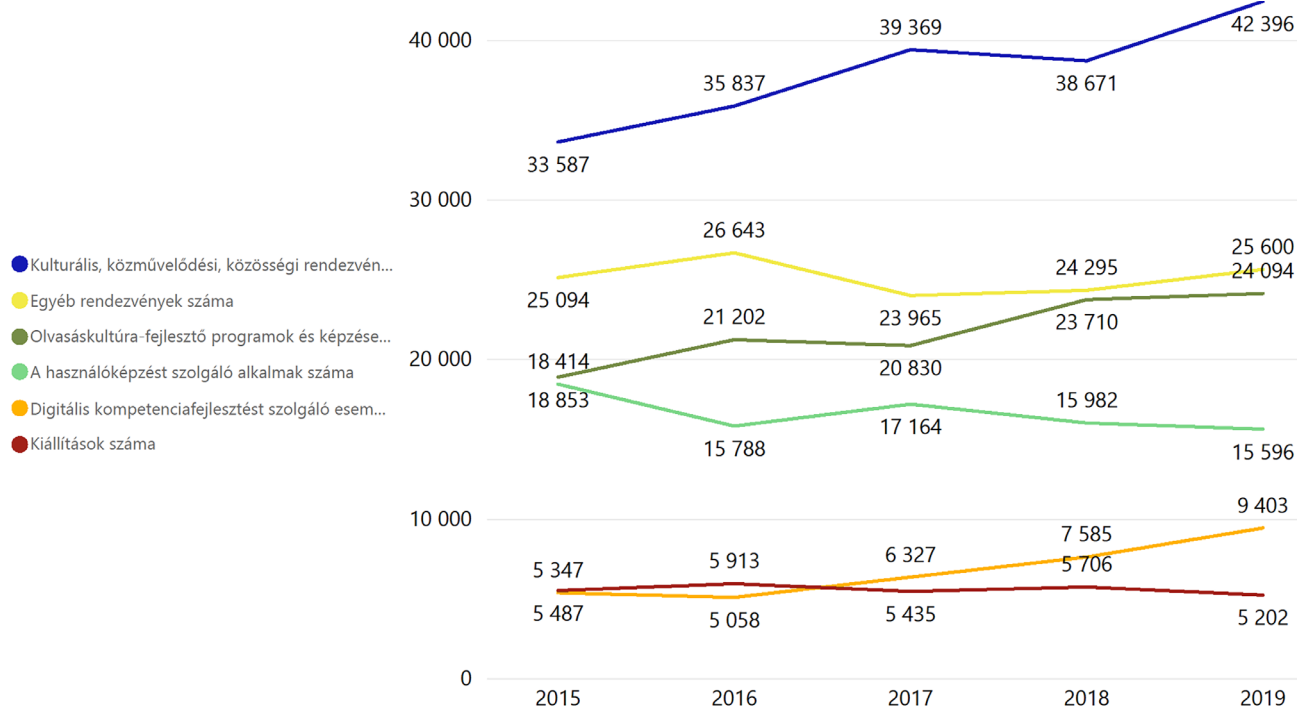
2. ábra: A könyvtári rendezvényeken részt vevők számának alakulása

3. RENDEZVÉNYTÍPUSOK A KÖNYVTÁRAKBAN

Az országos könyvtári statisztikai adatlap az elmúlt hét évben háromféle módon, háromféle bontás szerint gyűjtötte a könyvtári rendezvényekről szóló adatokat. 2015 és 2017 között a programok és a képzések számát egyben, hat külön típusba (1. kiállítások; 2. kulturális, közművelődési, közösségi rendezvények; 3. használóképzést szolgáló alkalmak; 4. olvasáskultúra-fejlesztő programok; 5. digitáliskompetencia-fejlesztő események; 6. egyéb rendezvények) sorolva kellett megadni. 2018-ban és 2019-ben a hat rendezvény típus kiegészültegy hetedikkel: a konferenciák számát külön sorban

volt szükséges jelteni. Az alábbi, 5. ábrán a konferenciákat a 2018–2019-es években az „egyéb” kategóriába soroljuk, hogy a korábbi évekkal azonos bontásban lehessen az adatokat szemléltetni. 2020-ban több változás is történt a rendezvényekről szóló adatok szolgáltatásában. Egyrészt a rendezvényeket két nagy csoportba (programok és képzések) volt szükséges bontani, majd az ezekbe a csoportokba tartozó eseményeket többféle szempont szerint kellett besorolni. Idősorba a típusok és a besorolás logikájának megváltozása miatt a 2015 és 2019 közötti adatokat lehet állítani, ezért a 2020-as, 2021-es és 2022-es adatokat külön diagramon ábrázoljuk.

KÖNYVTÁRI RENDEZVÉNYEK SZÁMA TÍPUSOK SZERINT 2015 ÉS 2019 KÖZÖTT

3. ábra: Könyvtári rendezvények száma típusok szerint 2015 és 2019 között

2015 és 2019 között a könyvtári szolgáltatási pontokon a legnagyobb arányban kulturális, közművelődési, közösségi rendezvényeket szerveztek. A számuk ebben az időszakban folyamatosan nőtt. Míg 2015-ben 33 587 ilyen jellegű eseményt kínáltak, addig 2019-ben már 42 396-ot (3. ábra). A második legnagyobb csoportba az „egyéb”, más kategóriába nem sorolható rendezvények tartoznak, amelyekhez tehát a 2018–2019-es időszakban a konferenciákat is besoroltuk. A konferenciák kategóriájába a meghatározott témában, kijelölt előadókkal megszervezett tudományos tanácskozások, értekezletek tartoznak.² Nagyfokú emelkedés tapasztalható még az olvasáskultúra-fejlesztő programok és képzések, valamint a digitáliskompetencia-fejlesztő esemé-

nyek számában. Olvasáskultúra-fejlesztő program például az író-olvasó találkozó, a felolvasás vagy a mesedélután. A digitáliskompetencia-fejlesztő programhoz az adatszolgáltatók többek között a számítástechnikai eszközök és az internet használatának könyvtári fejlesztését sorolhatják.³ Stagnálás a kiállítások számában látható, csökkenést mutat ellenben a használóképzést szolgáló alkalmazk...

Az országos statisztikai adatlap útmutatója szerint⁴ a használóképzést szolgáló alkalmazk... sorolható a könyvtári szolgáltatások használatának tanítása, például a könyvtárbevezetés vagy a használónak szánt webes szolgáltatásokat ismertető alkalom.

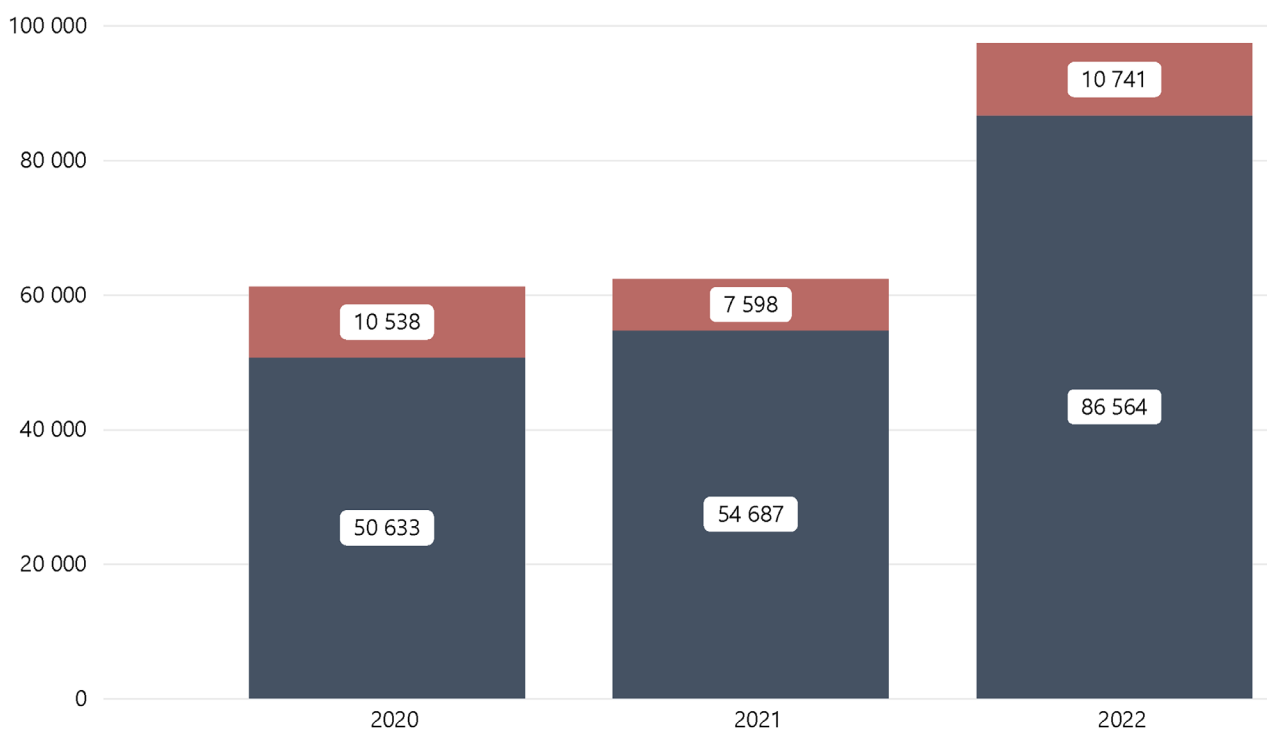
² Az OSAP 1442 2018 útmutatója szerint: <https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/2018.doc>

³ Az OSAP 1442 2017 útmutatója szerint: <https://ki.oszk.hu/sites/default/files/dokumentumtar/2017.doc>

⁴ Uo.

A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK ÉS KÉPZÉSEK, TRÉNINGEK ÖSSZESÍTETT SZÁMA 2020-TÓL

● Könyvtári programok száma ● Képzések, tréningek száma

4. ábra: A könyvtári programok és képzések, tréningek összesített száma 2020-tól

2020-ban a rendezvények 82,7%-a program (50 633), 17,2%-a képzés és tréning (10 538) volt (4. ábra). A programok között több mint 3000 vetélkedő, verseny, mintegy 3000 kiállítás és csaknem 1000 konferencia, workshop volt. A többi, csaknem 44 ezer program ezekbe a kategóriákba nem sorolható be. A képzések nagyobb része (9277) nem akkreditált volt 2020-

ban. 2021-ben a programok aránya az összes rendezvényen belül még inkább nőtt (87,8%-ra), a típus szerinti megoszlások 2020-hoz hasonlóan alakultak. 2022-ben elindult a visszatérítés a pandémia előtti értékekhez, a képzések száma ismét a 2020-as szintre emelkedett (10 741), a könyvtári programok számában egy nagymértékű, 37%-os emelkedés látható.

FELELŐS KIADÓ Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

KÉSZÍTETTE Havadi Gergő

LEKTORÁLTA Szüts Etele, Erdélyi Károly

OLVASÓSZERKESZTŐ Horváth Barnabás

INFOGRAFIKA Erdélyi Károly

GRAFIKAI TERV Kóbor Szilvia

TÖRDELÉS Fodor Szaffi

ILLUSZTRÁCIÓ freepik

A KÉZIRAT LEZÁRÁSA 2024. január 8.

2015–2022 (2023. évi szám)

ISSN 2939-743X